

Talospinko

1. Ohjaaja valitsee 20 sanaa selitettäväksi.
2. Nuori poimii itse haluamassaan järjestyksessä 16 sanaa taulukkoon ja kirjoittaa jokaiseen ruutuun yhden sanan.
3. Nuoret etsivät ohjaajan lukeman selityksen perusteella sanan ruudukosta ja laittavat rastin sen päälle.
4. Kun joku on saanut neljä rastia joko vinoon, vaaka- tai pystysuuntaan, hän huutaa PINKO.
Ensimmäisenä Pinkon saanut on voittaja.
Peliä voi pidentää lisäämällä saavutettavien pinkorivien määrää esim. kahteen tai kolmeen.

Tehtävä on muokattu SAK:n Talouden ja työelämän bingosta.

MAKSUMUISTUTUS BUDJETTI KUITTI PIKAVIPPI
VEROKORTTI ASUMISTUKI HERÄTEOSTOS LASKU
KIERRÄTYS TAKUU KORKO
VUOKRALAINEN TYÖTTÖMYYSKASSA KULUTUSLUOTTO
KILOHINTA SÄÄSTÄMINEN SÄÄSTÖTILI
PERINTÄ SIJOITTAMINEN ULOSOTTO NETTOPALKKA
OPINTOTUKI LUOTTOKORTTI MAKSUHÄIRIÖMERKINTÄ
TAKUUVUOKRA VIIVÄSTYSKORKO VERKKOKAUPPA
OSAMAKSUKAUPPA VUOKRA ERÄPÄIVÄ
LASKUVIITE ANSIOELÄKE LAINA

Talouspinkon sanojen selitykset ohjaajalle

Suluissa olevia kohtia voidaan hyödyntää nuorten kanssa käytävissä keskusteluissa.

KIERRÄTYS: Ympäristöä säästävä ratkaisu. Materiaalin tai esineen uudelleen hyödyntämistä. (Jätteiden hyötykäyttöä uusien tuotteiden valmistuksessa. Vähentää raaka-aineiden ja energian kulutusta.)

BUDJETTI: Tehty arvio / suunnitelma tuloista ja menoista. Toiselta nimeltään talousarvio.

NETTOPALKKA: Palkansaajalle käteen jäävä osuus palkasta. (Palkasta vähennetään mm. verot, työeläkemaksut, sairausvakuutusmaksut, jne.)

ERÄPÄIVÄ: Päivä, jolloin viimeistään lasku pitää maksaa.

KUITTI: Tosite ostoksesta. (Myyjän on tarjottava tätä asiakkaalle aina oston yhteydessä. Jos ostetulla tuotteella on takuu, tätä käytetään usein takuudistuksena.)

PERINTÄ: Tämä tehdään maksumuistutusten jälkeen ja ennen ulosottoa. Tätä tekee ammattimainen perintätoimisto, joka lähettää maksuvaatimuksen. (Lakiin kirjattujen toimenpiteiden avulla on tarkoitus saada velallinen vapaaehtoisesti maksamaan erääntynyt velka. Velka=saatava)

LASKU: Tämä pitää maksaa viimeistään eräpäivänä. Tässä on mm. saajan tilinumero, maksettava summa ja viitenumero.

SÄÄSTÄMINEN: "Laittaa rahaa sukanvarteen"? Tämä luo turvaa tulevaisuutta ja äkillisiä menoja varten. (Tätä varten ei tarvitse suuria tuloja. Voi säästää tilille, säästölippaaseen tai sijoittaa, lisäideoita saa omasta pankista.)

VEROKORTTI: Pitää toimittaa työnantajalle ennen palkanmaksua, jotta palkasta voidaan vähentää ennakonpidätysprosentti, eli verot.

ASUMISTUKI: Kela voi myöntää tätä vuokra-, asumisoikeus- tai omistusasuntoon. Määrään vaikuttavat mm. ruokakunnan koko, bruttotulot ja asunnon sijainti. Määrän voi laskea Kelan verkkosivuilla.

LASKUVIITE: Laskussa oleva numerosarja, joka toimii maksajan tunnistetietona.

PIKAVIPPI: Lyhytaikainen, nopeasti saatava, vakuudeton kulutusluotto. Tämän hakeminen tapahtuu esim. tekstiviestillä tai luotonantajan verkkosivuilla. (Vuonna 2013 näille luotoille määrättiin korkokattolaki, mutta silti tämä on kallis laina. Muihin luottoihin nähden näiden korot ovat valtavan suuria.)

ANSIOELÄKE: Karttuu oman työhistorian tulojen ja pituuden mukaan. Tätä saa, kun jää pois työelämästä ikäsi vuoksi.

TAKUU: Myyjäliikkeen, maahantuojan tai valmistajan antama vapaaehtoinen lisäetu, joka turvaa mm. viallisen laitteen palautuksen. Sitä käytetään myyntivalttina yleensä kodinkoneiden ja elektroniikan kaupassa.

SIOITTAMINEN: Laittaa rahaa osakkeisiin tai rahastoihin? (Tätä ovat mm. omistusasunnon ja arvopaperien (osakkeiden) hankinta.)

OPINTOTUKI: Muodostuu opintorahasta, asumislisästä ja mahdollisesta opintolainasta.

LUOTTOKORTTI: Yleensä pankin myöntämä kortti, jolla saa lisää maksuaikaa. Velasta on maksettava korko. (Tähän sisältyy usein myös muita kuluja, kuten tilinavaus-, tilinhoito- ja laskutuslasku tai vuosimaksu.)

TYÖTTÖMYYSKASSA: Tämä on jäsentensä tukena työttömäksi jäädessä. Täältä saa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa. Jäsenet maksavat tänne jäsenmaksua, jonka suuruus vaihtelee.

KULUTUSLUOTTO: Laina, joka on otettu kulutusta varten. Näiden luottojen todelliset vuosikorot ovat erittäin korkeat. Usein tästä peritään myös tilinhoitomaksuja ja muita kuluja.

VERKKOKAUPPA: Internetissä toimiva ostospaikka. (Jos ei ole varma myyjän luotettavuudesta, ei kannata ostaa. Lasku on turvallisin tapa maksaa täällä, mutta se toimii vain Suomesta ostettaessa. Luottokortin tiedot kannattaa lähettää salattua yhteyttä käyttäen.)

LAINA: Tällä tavoin saadusta rahasta joutuu maksamaan korvausta eli korkoa. (Koron määrä ilmoitetaan prosentteina (%). Olennaista on selvittää luoton todellinen vuosikorko eli korkoprosentti, joka saadaan laskemalla kaikki luotosta aiheutuvat kustannukset yhteen.)

SÄÄSTÖTILI: Rahaa laitetaan tälle pankkitilille sivuun, jossa se saattaa kasvaa korkoa. Tänne voi tehdä toistuvia maksuja kuukausittain tai tallettaa koko summa kerrallaan. (Tärkeää kuitenkin on, että rahat saa tarpeen tullen nopeasti käyttöön. Tämä on hyvä vaihtoehto, kun säästää jotain tavoitetta, kuten asuntoa, autoa tai kodinkonetta varten.)

MAKSUHÄIRIÖMERKINTÄ: Toiselta nimeltään luottotietomerkintä, josta päätös tehdään käräjäoikeudessa tai ulosotossa. Tarkoittaa luottotietojen menetystä, kun lasku on ollut pitkään maksamatta. Tämä rekisteröidään luottotietorekisteriin. (Jos merkinnän aiheuttanut velka maksetaan, merkintäaika lyhenee kahteen vuoteen. Aika pitenee neljään vuoteen, jos tulee uusi maksuhäiriömerkintä ennen kuin vanha merkintä on poistunut. Lisätietoja voi kysyä mm. Takuu-Säätiöstä tai talous- ja velkaneuvonnasta.)

KILOHINTA: Kannattaa kaupassa katsoa tätä hintaa, joka osoittaa, mikä tuote on edullisin.

KORKO: Kun tallettaa rahaa säästötilille, voi saada talletukselle tätä, ja rahasumma kasvaa. Pankki laskee tätä myös lainalle. (Jos lainaa pankista rahaa, pankki laskuttaa kuukausittain tätä varsinaisen lainasumman lisäksi.)

ULOSOTTO: Jos pitkään jättää laskut maksamatta, lopputulos voi pahimmillaan olla tämä. Tässä velkaa peritään velallisen tuloista ja omaisuudesta, kunnes laskut on maksettu.

VUOKRALAINEN: Tämä henkilö vuokraa asunnon vuokranantajalta. Vuokrasopimuksella hän saa asunnon hallintaansa. Hän on vastuussa asunnosta ja vuokranmaksusta.

TAKUUVUOKRA: Tarkoittaa samaa kuin vuokravakuus. Maksetaan vuokranantajalle yleensä ennen avainten luovuttamista asuntoon. Tämä on sen varalta, jos vuokralainen ei maksa vuokraa tai aiheuttaa asuntoon vahinkoja. (Voi olla korkeintaan 3 kuukauden vuokraa vastaava summa. Tätä ei kannata maksaa käteisellä.)

VIIVÄSTYSKORKO: Jos laskun tai muun velan maksu myöhästyy, tätä on maksettava. Velvollisuus maksaa tätä alkaa eräpäivästä.

HERÄTEOSTOS: Suunnittelematta ja äkillisesti tehty hankinta, kuten herkut ja vaatteet. Näistä voi huomaamatta kertyä vuodessa suuri summa. (Esim. yksi energiajuoma päivässä maksaa reilu 900 € vuodessa.)

OSAMAKSUKAUPPA: Tällä tavalla ostaessa ostos maksetaan useassa erässä. (Tavaran lopullisesta hinnasta tulee usein kalliimpi kuin heti koko summan maksaessa, koska hintaan lisätään korko ja muita kuluja.)

MAKSUMUISTUTUS: Maksunsaaja lähettää tällaisen, kun eräpäivästä on kulunut kaksi viikkoa ja laskua ei ole maksettu. Kutsutaan myös ”karhukirjeeksi”. (Laskun summa kasvaa viivästyskoron ja muistutuskulujen verran. Muistutuksia tulee kaksi ennen kuin velka siirtyy perintään.)

VUOKRA: Asunnon omistajalle sen käytöstä kuukausittain maksettava korvaus. (Perustuu vuokrasopimukseen.)

(Selitykset tarkistettu Kuluttajaliiton, Kuluttajaviraston ja Nuorisosasuntoliiton Asumisen ABC:n verkkosivuilta 15.6.2015.)